

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 10. července 2014¹

Věc C-171/13

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)

proti

M. S. Demircimu

D. Cetinovi

A. I. Önderovi

R. Keskinovi

M. Tülemu

A. Taskinovi

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko)]

„Dohoda o přidružení mezi EHS a Tureckem — Rozhodnutí Rady přidružení č. 3/80 — Sociální zabezpečení migrujících pracovníků — Doplnková dávka přiznaná na základě vnitrostátních právních předpisů — Podmínka bydliště — Článek 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 — Exportovatelnost dávek — Oprávněné osoby mající několik státních občanství — Občanství členského státu Evropské unie — Článek 59 dodatkového protokolu k dohodě o přidružení mezi EHS a Tureckem — Podmínka zakazující příznivější zacházení“

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 6 rozhodnutí rady přidružení EHS-Turecko č. 3/80 (dále jen „rozhodnutí č. 3/80“)². Uvedené ustanovení zakazuje zavedení podmínek bydliště v souvislosti s vyplácením určitých druhů peněžitých dávek tureckým pracovníkům.

2. Přesněji řečeno, tato věc se týká uplatnění tohoto ustanovení vůči bývalým pracovníkům turecké státní příslušnosti, kteří si i po získání státní příslušnosti hostitelského členského státu ponechali tureckou státní příslušnost. Vystávají tyto otázky: Zbavuje nabytí státního občanství hostitelského členského státu tyto pracovníky práv, která by jim jinak vyplývala z článku 6 rozhodnutí č. 3/80? Mají tito pracovníci i nadále nárok na doplňkovou nepřispěvkovou peněžitou dávku (doplňkovou dávku v invaliditě) přiznanou na základě vnitrostátních právních předpisů hostitelského členského státu³, třebaže se vrátili do Turecka a vnitrostátní právní předpisy stanoví podmínku bydliště? Pokud ne, kdy může být vyplácení doplňkové dávky zastaveno?

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Rozhodnutí ze dne 19. září 1980 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení členských států Evropských společenství na turecké pracovníky a jejich rodinné příslušníky (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. C 110, 1983, s. 60).

3 — Toeslagenwet ze dne 6. listopadu 1986 (zákon o doplňkových dávkách, dále jen „TW“).

I – Právní rámec

A – Dohoda o přidružení mezi EHS a Tureckem

3. Dne 12. září 1963 byla podepsána Dohoda o přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckou republikou (dále jen „dohoda o přidružení“)⁴. Článek 9 této dohody stanoví mezi stranami dohody obecný zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti.

4. Podle čl. 39 odst. 4 dodatkového protokolu k dohodě o přidružení, který byl podepsán dne 23. listopadu 1970 (dále jen „dodatkový protokol“)⁵, je možné přenést „starobní důchody, dávky v případě úmrtí a invalidní důchody“ do Turecka. Podle čl. 39 odst. 5 nemá toto ustanovení účinky na příznivější ujednání dvoustranně dohodnutá mezi Tureckem a členským státem.

5. Článek 59 dodatkového protokolu stanoví, že v „Turecku nelze v oblastech, na které se vztahuje tento protokol, poskytovat zacházení příznivější, než které si vzájemně poskytují členské státy [...]“

6. Dne 19. září 1980 přijala Rada přidružení rozhodnutí č. 3/80. Toto rozhodnutí má za cíl koordinovat systémy sociálního zabezpečení členských států tak, aby turečtí pracovníci, jakož i jejich rodinní příslušníci a jejich pozůstalí měli nárok na dávky v oblasti sociálního zabezpečení.

7. Podle článku 2 rozhodnutí č. 3/80 se ustanovení tohoto rozhodnutí mají mimo jiné uplatnit na „pracovníky, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a kteří jsou tureckými státními příslušníky“.

8. Článek 3 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 zaručuje rovné zacházení ohledně „povinností a dávek podle právních předpisů kteréhokoli členského státu“.

9. Článek 4 rozhodnutí č. 3/80 definuje rozsah věcné působnosti tohoto právního nástroje. Podle čl. 4 odst. 1 bod b) má být rozhodnutí uplatněno na „dávky v invaliditě, včetně těch, které jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti“.

10. Článek 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 stanoví:

„Není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, invalidní, starobní a pozůstalostní peněžité dávky, důchody z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání a pohřebné získané podle právních předpisů jednoho nebo více členských států nepodléhají žádnému snížení, žádným úpravám, pozastavení, odnětí nebo konfiskaci z důvodu, že příjemce má bydliště v Turecku nebo na území jiného členského státu, než má sídlo orgán odpovědný za jejich vyplácení.“

[...]“

B – Nařízení (EHS) č. 1408/71⁶

11. Nařízení č. 1408/71 koordinuje systémy sociálního zabezpečení členských států tak, aby bylo zaručeno, že se na pracovníky pohybující se v rámci Evropské unie budou vždy vztahovat právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

4 — Tato dohoda byla uzavřena, schválena a potvrzena jménem Společenství rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. C 113, 1973, s. 1).

5 — Tento dodatkový protokol byl podepsán v Bruselu dne 23. listopadu 1970 a uzavřen, schválen a potvrzen jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972 (Úř. věst. L 361, 1977, s. 60).

6 — Nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01 s. 35), ve znění změn a doplňků.

12. Článek 4 vymezuje věcnou působnost tohoto nařízení. Podle čl. 4 odst. 1 bod b) se nařízení č. 1408/71 použije na „dávky v invaliditě, včetně těch, které jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti“.

13. Konkrétně čl. 4 odst. 2a definuje „zvláštní nepřispěvkové peněžité dávky“, tedy kategorii, do které spadá dávka, o kterou se jedná ve věcech projednávaných předkládajícím soudem.

14. Zatímco čl. 10 odst. 1 brání tomu, aby členské státy stanovily podmínku bydliště, čl. 10a odst. 1 z tohoto zákazu vylučuje určité zvláštní nepřispěvkové peněžité dávky. Článek 10a odst. 1 stanoví:

„Článek 10 a hlava III se nevztahují na zvláštní nepřispěvkové peněžité dávky uvedené v čl. 4 odst. 2a. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, obdrží tyto dávky výhradně na území členského státu, v kterém mají bydliště, v souladu s právními předpisy tohoto státu za předpokladu, že jsou tyto dávky uvedeny v příloze IIa. Dávky poskytuje instituce místa bydliště na vlastní náklady.“

15. Změnou zavedenou nařízením (ES) č. 647/2005⁷ byl TW přidán na seznam zvláštních nepřispěvkových peněžitých dávek v příloze IIa nařízení. Uvedená změna vstoupila v platnost dnem 5. května 2005.

C – Nizozemské právo

16. TW upravuje přiznávání doplňkových dávek v Nizozemsku. Tyto dávky jsou přiznávány s cílem zajistit pro všechny určitou úroveň životního minima. V souladu s TW je Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (agentura pro pojištění zaměstnanců, dále jen „UWV“) orgánem, který po obdržení žádosti od jednotlivce určí, zda existuje nárok na takovou doplňkovou dávku.

17. Wet beperking export uitkeringen ze dne 27. května 1999 (zákon o omezení exportovatelnosti dávek, dále jen „Wet BEU“), zavedl do TW nové ustanovení, na jehož základě byl nárok na doplňkové dávky podmíněn bydlištěm v Nizozemsku. Počínaje dnem 1. ledna 2000 musí tedy mít všichni příjemci doplňkové dávky bydliště v Nizozemsku.

18. Podle přechodné úpravy zavedené článkem XI Wet BEU se vyplácení dávek podle TW příjemcům, kterým byly doplňkové dávky vypláceny ještě před nabytím účinnosti nové úpravy a které měly v té době bydliště mimo území Nizozemska, počínaje dnem 1. ledna 2000 každoročně snižuje o jednu třetinu. Tyž postup snižování měl být použit od roku 2007 pro občany EU a EHP, když byl TW přidán na seznam uvedený v příloze IIa nařízení č. 1408/71.

II – Skutkový stav, řízení a předběžné otázky

19. Pan Demirci a pět dalších bývalých migrujících pracovníků (dále jen „odpůrcí“) jsou turečtí státní příslušníci, kteří pracovali a měli bydliště v Nizozemsku po dobu několika let. V důsledku invalidity se stali práce neschopnými, na základě čehož jim byla přiznána dávka v invaliditě⁸, jakož i nepřispěvková doplňková dávka na základě TW. Dotyčná doplňková dávka je navržena k zajištění toho, aby výše dávky v případě pracovní neschopnosti přiblížila příjem oprávněných osob co nejbližně minimální mzdě. Před rokem 2000 se všichni odpůrci vrátili do Turecka, i když mezitím nabyli – kromě své turecké státní příslušnosti – i nizozemskou státní příslušnost, a tudíž si zachovali právo pobytu v Nizozemsku.

7 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství a (EHS) č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 (Úř. věst. L 117, s. 1).

8 — Byla přiznána na základě Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (zákon o dávkách v invaliditě).

20. Když Uvw snížil doplňkovou dávku na základě Wet BEU, podali odpůrci proti rozhodnutí přijatému v tomto smyslu odvolání. Po několika soudních rozhodnutích pokračoval Uvw v přiznávání doplňkové dávky po dobu několika let, ale nakonec ji v letech 2004 nebo 2007 v závislosti na okolnostech postupně snížil.

21. Jelikož měl Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko) pochybnosti ohledně zákonnosti ukončení vyplácení doplňkové dávky, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je nutné čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 s přihlédnutím k článku 59 dodatkového protokolu vykládat v tom smyslu, že brání takové zákonné úpravě členského státu, jako je článek 4a [Toeslagenwet], podle níž se doplňková dávka přiznává na základě vnitrostátního práva nadále neposkytuje, nemají-li příjemci této dávky již bydliště na území tohoto státu, a to i v případě, že příjemci nabyli současně při zachování turecké státní příslušnosti státní příslušnost hostitelského členského státu?
- 2) V případě, že Soudní dvůr při odpovědi na první otázku dospěje k závěru, že se dotčené osoby mohou dovolávat čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80, přičemž toto dovolávání je ovšem omezeno účinkem článku 59 dodatkového protokolu, je potom nutné článek 59 dodatkového protokolu vykládat v tom smyslu, že brání další výplatě doplňkové dávky tureckým státním příslušníkům, jako jsou dotčené osoby, od okamžiku, kdy unijní občané již nemohou na základě unijního práva vznést nárok na tuto dávku, i když unijní občané pobírali dotčenou dávku na základě vnitrostátního práva po delší dobu?“

22. Písemná vyjádření v projednávané věci předložil Uvw, pan Demerci a pan Keskin, nizozemská vláda, jakož i Komise. Na jednání konaném dne 14. května 2014 se tito účastníci řízení a pan Cetin vyjádřili i ústně.

III – Analýza

A – Úvodní poznámky

23. Spletitá problematika související s věcmi projednávanými před vnitrostátním soudem (dále jen „projednávaná věc“) vykazuje značnou podobnost se složitou situací, jež vedla k rozsudku Soudního dvora ve věci Akdas a další⁹. Věc Akdas a další i projednávaná věc se v podstatě zabývají exportovatelností nepřispěvkové peněžité dávky (zvláště doplňková dávka) z Holandska na základě TW v případech, kdy tato dávka nemůže být občany EU nadále vyvážena do jiných členských států.

24. Mezi oběma uvedenými věcmi však existuje jeden zásadní rozdíl. Ve věci Akdas si bývalí turečtí pracovníci ponechali turecké občanství. V projednávané věci nabyli odpůrci kromě tureckého občanství i státní příslušnost hostitelského členského státu. Jak ukazuje tento případ, existence několika státních občanství vede k bezprecedentním výkladovým obtížím ve vztahu k článku 6 rozhodnutí č. 3/80.

⁹ — Rozsudek Soudního dvora ve věci Akdas (C-485/07, EU:C:2011:346).

25. Před přikročením k zevrubnějšímu zkoumání těchto obtíží je vhodné připomenout, že nařízení č. 1408/71 stanovilo zvláštní režim pro „zvláštní nepřispěvkové dávky“ od roku 1992. Třebaže tyto dávky spadají do působnosti tohoto nařízení, mohou členské státy v souladu s článkem 10a uvedeného nařízení [nyní článek 70 nařízení (ES) č. 883/2004]¹⁰ vyhradit tyto dávky pro osoby, které v nich mají bydliště. To platí, jsou-li dotyčné dávky uvedeny v příloze IIa nařízení č. 1408/71 (nyní příloha X nařízení č. 883/2004). TW v této příloze uveden je.

26. Za těchto okolností rozhodl Soudní dvůr ve věci Akdas, že navzdory skutečnosti, že státní příslušníci EU, kteří se pohybují z jednoho členského státu do druhého, nemají nárok na vývoz doplňkových dávek priznaných na základě TW, nevztahuje se toto omezení na turecké pracovníky. Významné je, že skutečnost, že turečtí státní příslušníci smejí vyvázet předmětnou doplňkovou dávku, nebyla nepovažována za neslučitelnou s článkem 59 dodatkového protokolu, který vylučuje příznivější zacházení s tureckými státními příslušníky ve srovnání se státními příslušníky EU¹¹.

27. Ve světle rozsudku ve věci Akdas vyvstává otázka, jak může naturalizace odpůrců ovlivnit rozhodnutí v projednávané věci. Z rozdílných názorů vyjádřených účastníky řízení, kteří předložili svá vyjádření, vyplývá, že odpověď na tuto otázku není nikterak zjevná. Jak však vysvětlím níže, jsem přesvědčen o tom, že situace odpůrců je skutečně odlišná od situace tureckých pracovníků ve věci Akdas. Ostatně jsou jakožto nizozemští státní příslušníci občany členského státu Evropské unie.

B – Vliv občanství členského státu Evropské unie

28. Pro migrující pracovníky, jako jsou turečtí státní příslušníci pracující v jiném členském státě Evropské unie, představuje získání státní příslušnosti hostitelského členského státu bezpochyby významný krok k dosažení vrcholu integrace¹². Z následujících důvodů se domnívám, že se rozhodnutí č. 3/80 již nadále nepoužije, nabyli-li turecký pracovník státní příslušnost hostitelského členského státu. Tento pracovník je občanem EU ve vlastním slova smyslu. V důsledku toho si již nemůže vybírat mezi platnými právními předpisy podle toho, co se za dané situace jeví být v jeho nejlepším zájmu.

29. Zastávám názor, že jakmile jsou turečtí státní příslušníci, kteří přišli na území členského státu na základě režimu o přidružení Turecka k EHS, naturalizováni v hostitelském členském státě, nadále neodvozuji svá práva v oblasti sociálního zabezpečení z rozhodnutí č. 3/80. Jako (plnohodnotní) státní příslušníci EU odvozuji svá práva z právních předpisů daného členského státu, popřípadě též z práva EU. V opačném případě by se zároveň uplatňovaly dvě sady právních předpisů o dávkách v invaliditě.

30. Například rozhodnutí č. 1/80¹³ – nástroj přijatý za účelem revitalizace a rozvoje obchodních a hospodářských vztahů mezi Tureckou republikou a Evropskou unií¹⁴ – usiluje o zlepšení sociálního zacházení s pracovníky a jejich rodinnými příslušníky v rámci režimu přidružení Turecka k EHS¹⁵. Dohoda o přidružení se na turecké státní příslušníky vztahuje, a tudíž jejich právní postavení se řídí

10 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05 s. 72).

11 — Rozsudek Akdas EU:C:2011:346, bod 88 a citovaná judikatura.

12 — Viz stanovisko generální advokátky Sharpston ve věci Kahveci (C-7/10 a C-9/10. EU:C:2011:673, body 61 až 63), pokud jde o pojem integrace v hostitelských členských státech a o složitost tohoto procesu.

13 — Rozhodnutí Rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení.

14 — Tento cíl je vyjádřen v prvním bodě odůvodnění tohoto rozhodnutí.

15 — V tomto smyslu viz třetí bod odůvodnění tohoto rozhodnutí.

rozhodnutím č. 1/80¹⁶ *pouze tehdy, jsou-li v postavení pracovníků* a rodinných příslušníků. Podle práva EU takovéto postavení nemají pracovníci (nebo jiné kategorie osob), kteří mají státní občanství členského státu a využili svého práva volného pohybu. Tito pracovníci odvozují svá práva z právních předpisů EU toliko z titulu svého občanství členského státu Evropské unie¹⁷.

31. Toto ilustruje věc Kahveci¹⁸, další případ, na který odkazují odpůrci. Věc Kahveci se týkala správného výkladu článku 7¹⁹ rozhodnutí č. 1/80. Předmětem sporu bylo, zda se *rodinní příslušníci* tureckých pracovníků, kteří mají – podobně jako odpůrci – nizozemskou a tureckou státní příslušnost, mohou nadále dovolávat tohoto ustanovení poté, co tito pracovníci nabyli státní příslušnost hostitelského členského státu.

32. Zcela souhlasím s analýzou generální advokátky Sharpston v uvedené věci. V záležitostech dotčených pracovníků záleží na rozhodnutí orgánů členského státu, které se zabývají situací pracovníka, jenž má dvojí státní příslušnost, zda budou daného pracovníka považovat pouze za státního příslušníka tohoto členského státu²⁰. Tureckou státní příslušnost osoby však nemohou pominout v případě, kdy se zabývají jejími rodinnými příslušníky, kteří *nejsou* občany EU. Je tomu tak proto, že z *hlediska vztahu orgánů k dotčeným rodinným příslušníkům* je pracovník, který má několik státních občanství, i nadále osobou turecké národnosti působící legálně na trhu práce v Nizozemsku. Přestože bude pracovník svá práva odvozovat ze svého postavení státního příslušníka tohoto členského státu, zůstává přesto i nadále „tureckým pracovníkem“ ve smyslu článku 7 rozhodnutí č. 1/80. Jinými slovy: za předpokladu, že bylo těmto pracovníkům uděleno povolení ke vstupu na území dotčeného členského státu, mohou rodinní příslušníci odvozovat svá práva z článku 7 *dokonce i tehdy, jestliže to již nemůže učinit samotný zdroj těchto práv*, protože orgány dotčeného členského státu musí při zacházení s ním nepřihlížet k polovině jeho postavení, v němž se nachází z hlediska jeho státní příslušnosti²¹.

33. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že přiznání preferenčního zacházení určité kategorii občanů EU (tedy těm, kteří mají tureckou státní příslušnost a státní příslušnost členského státu), z důvodu jiného občanství, než je občanství EU, by v praxi vedlo k rozlišování mezi různými kategoriemi občanů EU. Přiznání exportovatelnosti dávek (v rámci Evropské unie) některým občanům EU, nikoliv však jiným, by proto bylo zjevně v rozporu s obecnou zásadou zákazu diskriminace.

34. Jinými slovy, jakmile turečtí pracovníci, jakými jsou odpůrci, získají státní příslušnost hostitelského členského státu, jednoduše přestávají být „tureckými pracovníky“ ve smyslu rozhodnutí č. 3/80 (nebo obecně řečeno, podle právní úpravy přidružení). Od tohoto okamžiku neodvozují již svá práva na dávky sociálního zabezpečení z právní úpravy v oblasti přidružení, ale naopak z vnitrostátních právních předpisů, případně z práva EU.

16 — Stanovisko generálního advokáta Bota ve věci Ziebell C-371/08, EU:C:2011:244, bod 49.

17 — Obdobně viz rozsudek Micheletti a další, C-369/90, EU:C:1992:295. V této věci Soudní dvůr rozhodl, že španělské orgány byly povinny zacházet s osobou s dvojitou státní příslušností, argentinskou a italskou, jako s občanem EU. Podle mého názoru je z tohoto rozsudku možno dovodit, že ve vztazích se státními příslušníky svého státu, kteří mají několikrát občanství (jako je tomu v projednávané věci), musí příslušné orgány členského státu takovéto osoby považovat za osoby, jež mají státní příslušnost tohoto státu.

18 — Rozsudek Soudního dvora ve věci Kahveci, C-7/10 a C-9/10, EU:C:2012:180.

19 — Článek 7 upravuje práva rodinných příslušníků tureckých pracovníků, kteří legálně pobývají v hostitelském členském státě. Mimo jiné se v něm uvádí, že rodinní příslušníci mají právo odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání, pokud mají legální pobyt alespoň tři roky v tomto členském státě a že mají volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru, pokud mají v hostitelském členském státě legální pobyt po dobu alespoň pěti let.

20 — Ve skutečnosti si členské státy jak známo vyhrazují pravomoc stanovit podmínky nabytí a pozbývání své státní příslušnosti. Totéž platí o výkonu pravomoci členských států v oblasti státní příslušnosti obecně. To je však podmíněno požadavkem, že výkon těchto pravomocí musí být v souladu nejen s právem EU, ale i s mezinárodním právem.

21 — Stanovisko generální advokátky Sharpston ve věci Kahveci, EU:C:2011:673, bod 74. Jeví se, že toto odůvodnění bylo Soudním dvorem – přinejmenším implicitně – akceptováno (viz bod 35 rozsudku v této věci). Podle Soudního dvora by hlavním cílem rozhodnutí č. 1/80 – zlepšení režimu tureckých pracovníků v hostitelském členském státě v sociální oblasti – „odporovalo, kdyby nabytí občanství hostitelského členského státu zavazovalo pracovníka, který by si ponechal tureckou státní příslušnost, vzdát se výhodných podmínek pro sloučení rodiny v uvedeném hostitelském členském státě“.

35. Mám tedy za to, že se rozhodnutí č. 3/80 nepoužije za okolností věcí projednávaných předkládajícím soudem, kdy dotčení pracovníci nabyli státní příslušnost hostitelského členského státu, a zároveň si ponechali státní příslušnost tureckou.

36. Předkládající soud, jakož i účastníci řízení, kteří předložili vyjádření, však převážně zvolili jiný úhel pohledu, z něhož se snaží objasnit otázky týkající se výkladu, které jsou podstatné v projednávané věci, tedy z hlediska článku 6 rozhodnutí č. 3/80 (a rozsudku ve věci Akdas a další). Pro úplnost ukázu – třebaže riskuji zbytečné rozostření celkového obrazu – že i na základě článku 6 rozhodnutí č. 3/80 ve spojení s článkem 59 dodatkového protokolu se projednávaná věc odlišuje od věci Akdas.

C – Odůvodnění na základě rozsudku ve věci Akdas a další

1. Rozsudek ve věci Akdas a článek 6 rozhodnutí č. 3/80

37. Ve věci Akdas Soudní dvůr potvrdil, že čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 má přímý účinek ve vztahu k osobám, na něž se vztahuje osobní působnost rozhodnutí²². Článek 2 rozhodnutí č. 3/80 se mimo jiné týká pracovníků, kteří podléhali právním předpisům členského státu a jsou tureckými státními příslušníky. Za předpokladu, že je rozhodnutí č. 3/80 i nadále použitelné, odpůrci (stejně jako osoby dotčené ve věci Akdas a další) splňují toto kritérium: jsou tureckými státními příslušníky, kteří podléhali právním předpisům členského státu, tzn. Nizozemska. Proto by bývalí turečtí pracovníci měli být – v zásadě – oprávněni dovolávat se článku 6 rozhodnutí č. 3/80, aby se zajistilo, aby doplňková dávka, která je předmětem původního řízení, byla vyplácena v Turecku.

38. Z rozsudku Soudního dvora ve věci Akdas a další dále vyplývá, že doplňková nepřispěvková peněžitá dávka, jakou je dávka, o kterou jde v projednávané věci, spadá do věcné působnosti čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80²³. Pokud jde konkrétně o exportovatelnost dotčené dávky, Soudní dvůr rozhodl, že bývalí turečtí pracovníci, kteří se vrátili do Turecka, jsou na základě čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 i nadále oprávněni pobírat sociální dávku, jakou je doplňková dávka (i přesto, že státní příslušníci EU nemají žádné ekvivalentní právo)²⁴. Soudní dvůr dospěl k tomuto závěru z následujících důvodů.

39. Zprvč čl. 39 odst. 4 téhož dodatkového protokolu výslovně stanoví možnost vývozu některých dávek sociálního zabezpečení do Turecka, mezi nimi penzí a invalidních důchodů získaných pracovníky turecké státní příslušnosti na základě právních předpisů jednoho nebo více členských států. Zadruhé, jak je uvedeno výše, se článek 2 rozhodnutí č. 3/80 – bez dalšího upřesnění – vztahuje na turecké pracovníky, kteří „podléhali“ právním předpisům jednoho či více členských států. Turečtí pracovníci spadají do oblasti působnosti rozhodnutí č. 3/80 z toho prostého důvodu, že podléhali právním předpisům alespoň jednoho členského státu²⁵.

40. Zatřetí – a snad ještě podstatněji – by uplatnění nyní platného systému podle nařízení č. 1408/71 týkajícího se zvláštních nepřispěvkových dávek vedlo v kontextu rozhodnutí č. 3/80 ke změně tohoto rozhodnutí. To však je výlučné právo přiznané Radě přidružení.

22 — EU:C:2011:346, bod 74.

23 — Rozsudek Akdas, EU:C:2011:346, body 89 až 91.

24 — Tamtéž, viz zejména body 74 a 89 až 96.

25 — Situace je poněkud odlišná v případě rodinných příslušníků těchto pracovníků. Ve skutečnosti se toto rozhodnutí v souladu s článkem 2 druhou odrážkou rozhodnutí č. 3/80 vztahuje na „rodinné příslušníky těchto pracovníků s bydlištěm na území některého z členských států“.

41. Pro účely projednávané věci je však obzvláště zajímavé postavení tureckých státních příslušníků poté, co přestali pracovat v hostitelském členském státě. Soudní dvůr s odkazem na judikaturu obsaženou v rozsudku Bozkurt²⁶ uvedl, že turecký státní příslušník, který působil na trhu práce v členském státě – ve smyslu článku 6²⁷ rozhodnutí č. 1/80 – není automaticky oprávněn setrvat na území tohoto státu po pracovním úrazu. Je tomu tak zejména v případě, že po pracovním úrazu zůstal trvale invalidní, a tím byl definitivně vyloučen z trhu práce²⁸.

42. Vzhledem k tomu, že dotčené osoby ve věci Akdas a další nemohly být nadále považovány za působící na trhu práce v jakémkoli smyslu, nebyly oprávněny – na základě rozhodnutí č. 1/80 – setrvat na území hostitelského členského státu²⁹. Proto nebylo možné pro účely článku 59 dodatkového protokolu užitečně srovnávat situaci těchto osob se státními příslušníky EU. V podstatě tomu tak bylo proto, že státní příslušníci EU mají – jelikož jsou státními příslušníky členského státu Evropské unie – (za určitých podmínek) právo pohybu a pobytu na území ostatních členských států. Státní příslušníci EU si tak zachovávají své právo pobytu v členském státě, který jim přiznal předmětnou dávku. Jinými slovy, mají možnost území tohoto státu opustit, a z toho důvodu pozbývají dávku. Na druhé straně si však zachovávají právo vrátit se do tohoto členského státu.

2. Rozsudek ve věci Akdas a článek 59 dodatkového protokolu

43. Jak ozřejmily úvahy Soudního dvora ve věci Akdas, článek 59 dodatkového protokolu funguje jako „mechanismus krajního řešení“, aby se zajistilo, že výklad ustanovení režimu o přidružení Turecka k EHS neoprávněně nezachází s občany EU méně příznivě než s tureckými státními příslušníky. Článek 59 však nepředstavuje ustanovení vyšší právní síly o zákazu diskriminace, kterého se mohou státní příslušníci EU dovolávat vždy, když jsou tureckým státním příslušníkům, přiznána podle režimu o přidružení Turecka k EHS taková práva, jež nemají státní příslušníci EU³⁰.

44. Tento bod je výstižně ilustrován v rozsudku Derin³¹. Soudní dvůr v něm rozhodl, že článek 59 dodatkového protokolu nebránil výkladu článku 7 rozhodnutí č. 1/80, podle něhož si rodinný příslušník tureckého pracovníka, který po dosažení zletilosti nežil ve společné domácnosti s tímto pracovníkem, zachoval právo pobytu v hostitelském členském státě. Bylo tomu tak i přesto, že státní příslušníci EU neměli podle platných právních předpisů EU odpovídající právo.

45. Tento výklad byl totiž odůvodněný na základě skutečnosti, že právní postavení tureckých státních příslušníků (podle článku 7 rozhodnutí č. 1/80) nemohlo být srovnáváno s postavením státních příslušníků EU [podle systému vytvořeného nařízením (EHS) č. 1612/68³²]. Práva plynoucí z právních předpisů přidružení jsou v mnoha ohledech v rozporu s těmi, jež vyplývají z práva EU pro státní

26 — Rozsudek Bozkurt, C-434/93, EU:C:1995:168.

27 — Článek 6 upravuje podmínky skutečného zaměstnání v hostitelském členském státě, které jsou koncipovány tak, aby přispěly k postupné integraci dotyčného tureckého pracovníka v hostitelském členském státě. V souladu s tímto ustanovením turecký pracovník legálně působící na trhu práce v členském státě má v tomto členském státě po jednom roce řádného zaměstnání právo na obnovení svého pracovního povolení u stejného zaměstnavatele, pokud má volné pracovní místo. Po třech letech řádného zaměstnání v konkrétním členském státě má takový pracovník právo odpovědět – za předpokladu, že jsou splněny určité další podmínky – na jinou pracovní nabídku. Nakonec je v tomto členském státě po čtyřech letech řádného zaměstnání oprávněn k volnému přístupu k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru.

28 — Rozsudek Bozkurt, EU:C:1995:168, bod 42.

29 — EU:C:2011:346, bod 94. Na tomto základě dotčené osoby neopustily hostitelský členský stát z vlastní vůle a bez legitimních důvodů. Ve skutečnosti je ustálenou judikaturou, že opuštění území bez legitimního důvodu může vést ke ztrátě práv nabytých v rámci režimu přidružení Turecka k EHS. V tomto ohledu viz rozsudek Er, C-453/07, EU:C:2008:524, bod 30. Viz též rozsudek Genc, C-14/09, EU:C:2010:57, bod 42.

30 — Jak totiž uvedli oba níže zmínění komentátoři, obě kategorie podléhají různým právním režimům, které mají rozdílný právní základ a upravují je rozdílní zákonodárci“. Viz Eisele, K., and van der Mei, A., „Portability of Social Benefits and Reverse Discrimination of EU Citizens vis-à-vis Turkish Nationals: Comment on *Akdas*“, 37(2012) *European Law Review*, s. 204 až 212, na s. 211.

31 — Rozsudek Derin, C-325/05, EU:C:2007:442.

32 — Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15).

příslušníky EU³³. Proto článek 59 dodatkového protokolu nebyl považován za překážku tomu, aby byla tureckým státním příslušníkům přiznána taková práva, jež v tomto směru neexistují v případě státních příslušníků EU. Z tohoto rozsudku vyplývá, že relevantním je celkové právní postavení státních příslušníků Turecka a EU. Jinými slovy, článek 59 pouze požaduje, aby postavení státních příslušníků EU nemohlo být – jako celek – ve vztahu k určité kategorii práv méně příznivé než postavení tureckých státních příslušníků³⁴.

46. Podobně jako ve vztahu k otázkám, které jsou relevantní ve věci Derin, právní režim stanovený pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení, který byl zaveden rozhodnutím č. 3/80 a který byl předmětem ve věci v Akdas, není zcela v souladu s nařízením č. 1408/71 (nyní nařízení č. 883/2004). Třebaže rozhodnutí může zajistit exportovatelnost určitých dávek, lze důvodně předpokládat, že poskytuje méně rozsáhlou ochranu, než je ta, která vyplývá z občanství EU jako celku³⁵.

47. Naopak z pohledu tureckých státních příslušníků, když se na ně nahlíží tak, že jsou v situaci srovnatelné se situací občanů EU, může vést použití článku 59 dodatkového protokolu k situaci, že se neuplatní práva, která by turečtí státní příslušníci jinak odvozovali z režimu o přidružení Turecka k EHS³⁶.

48. Je postavení odpůrců dostatečně odlišné od postavení tureckých pracovníků ve věci Akdas a další? Jak jsem již vyložil výše, domnívám se, že tomu tak je. Navzdory obavě, že se budu opakovat, stručně pojednám o těchto rozdílech ve světle rozsudku ve věci Akdas a další.

3. Rozsudek ve věci Akdas a projednávaná věc

49. Ve věci Akdas se bývalí turečtí pracovníci stali praceneschopnými v Nizozemsku. V důsledku toho přestali tvořit součást pracovní síly v hostitelském členském státě způsobem, který by jim umožnil získat právo dalšího pobytu. Zdá se mi jasné, že – jak zdůrazňuje předkládající soud – situaci těchto tureckých státních příslušníků nelze užitečně porovnat se situací státních příslušníků EU vzhledem k tomu, že tito státní příslušníci EU mají právo volného pohybu a pobytu na území členských států: na rozdíl od tureckých pracovníků mohou státní příslušníci EU nejen svobodně opustit členský stát, ale také se do něj vrátit. Ještě důležitější je možná skutečnost, že se státní příslušníci určitého členského státu mohou především vždy rozhodnout, že tento stát neopustí.

50. V projednávané věci mají odpůrci právo pobytu v Nizozemsku právě z toho důvodu, že nabyli státní příslušnost tohoto státu: nebyli nuceni opustit členský stát jejich státní příslušnosti, a přejí-li si to, mohou se tam vždy vrátit. Pokud tak učiní, budou pobírat i doplňkovou dávku. Proto – v rámci tohoto druhého směru uvažování – souhlasím zejména s Komisí a nizozemskou vládou, že odpůrci jsou ve srovnání s osobami dotčenými ve věci Akdas v podstatně odlišném postavení. Pokud jde o právo pobytu odpůrců, podléhají totiž stejným podmínkám jako všichni ostatní občané EU. Jsou totiž občany EU.

33 — Viz zejména rozsudek Derin, EU:C:2007:442, body 62 až 67. Viz též bod 52 stanoviska generálního advokáta Bota ve věci Ziebell, EU:C:2011:244, týkající se právního postavení státních příslušníků EU pohybujících se z jednoho členského státu do druhého.

34 — Eisele a van der Mei, *op. cit.*, s. 208.

35 — Pravda je, že jak rozhodnutí č. 3/80, tak nařízení č. 1408/71 jsou koncipována tak, aby byla zaručena koordinace systémů sociálního zabezpečení v situacích mobility pracovníků. To však znamená, že rozhodnutí sice odkazuje na dávky uvedené v nařízením č. 1408/71, avšak nepokrývá na rozdíl od nařízení dávky v nezaměstnanosti. Pro zajímavost lze poznamenat, že rozsudek Soudního dvora ve věci Akdas urychlil návrh Komise na změnu rozhodnutí č. 3/80 a zapracování pravidla týkajícího se zákazu vývozu zvláštních nepríspevkových penžitých dávek do nového rozhodnutí. Viz návrh Komise ze dne 30. března 2012, COM(2012) 153 final, s. 8.

36 — K tomuto se vrátím v bodě 55 a násl. níže. Co se týče relevantní judikatury Soudního dvora, viz např. rozsudek Soyol and Savatli, C-228/06, EU:C:2009:101, a usnesení ze dne 29. června 2007 ve věci Komise v. Nizozemsko, C-92/07, EU:C:2007:402.

51. Již tyto skutečnosti odůvodňují závěr, že ve věci odpůrců brání článek 59 dodatkového protokolu takovému výkladu čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80, který by jim umožnil vyvézt dotčenou doplňkovou dávku za hranice členského státu, v němž se nachází orgán odpovědný za její vyplácení. Vzhledem k tomu, že odpůrci ve svých vyjádřeních odkazují na rozsudek Soudního dvora ve věci Kahveci, vrátím se krátce k tomuto rozsudku. Odpůrci z tohoto rozsudku v podstatě vyvozují, že samotná existence několika občanství nemůže vést ke ztrátě práv odvozovaných v jiných případech z režimu o přidružení Turecka k EHS.

52. Nejsem přesvědčen o tom, že výroky Soudního dvora ve věci Kahveci lze přímo přenést na projednávanou věc ani že věc Kahveci nabízí pro daný účel užitečný referenční bod. Jak jsem již vyložil, týkala se věc Kahveci správného výkladu článku 7 rozhodnutí č. 1/80 ve vztahu k právům rodinných příslušníků tureckých pracovníků. V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že hlavním cílem článku 7 je podporovat integraci tureckých pracovníků a jejich rodinných příslušníků v hostitelském členském státě³⁷.

53. Cíl článku 7 rozhodnutí č. 1/80 je dvojitý. Na jedné straně je formulován tak, aby *rodinní příslušníci* mohli žít s migrujícím pracovníkem. Jeho cílem je sjednotit cestou sloučení rodiny situaci v oblasti zaměstnanosti a pobytu tureckého pracovníka, který se již legálně začlenil do společnosti v hostitelském členském státě³⁸. Na druhé straně, což je z mého pohledu zásadnější, se toto ustanovení snaží urychlit integraci rodiny tureckého migrujícího pracovníka v hostitelském členském státě. Dosažení tohoto cíle je zajištěno tím, že dotčenému rodinnému příslušníku poskytnou možnost přístupu k trhu práce. Toto ustanovení má tedy za cíl postupně posílit postavení rodinného příslušníka v hostitelském členském státě tak, aby mohl nakonec dosáhnout takového postavení, které je nezávislé na postavení migrujícího pracovníka³⁹.

54. Cílem článku 6 rozhodnutí č. 3/80 naproti tomu není další slučování rodiny v hostitelském členském státě. Zaručuje (kromě jiného), aby *bývalí* turečtí pracovníci, kteří se vrátili do Turecka nebo se přestěhovali do jiného členského státu, než je ten, ve kterém se nachází orgán odpovědný za vyplácení, měli i nadále nárok na určitý druh dávky (navzdory možným ustanovením týkajícím se bydliště zavedeným hostitelským členským státem), jako jsou na příklad dávky, o které se jedná ve věci projednávané před předkládajícím soudem. Cílem je bývalému tureckému pracovníkovi usnadnit – pokud se tak rozhodne – mimo jiné návrat do Turecka.

55. V tomto smyslu mohou být ustanovení zakazující pobyt stanovené v článku 6 rozhodnutí č. 3/80 popsány jako ustanovení sledující „odškodňovací“ cíl. Tento zákaz zaručuje, aby bývalým tureckým pracovníkům, kteří utrpěli pracovní úraz nebo kteří trpí nemocí z povolání, byl poskytnut odpovídající stupeň odškodnění za nehody či úrazy, které utrpěli v hostitelském členském státě. Toto se jeví jako přiměřené vzhledem k prospěchu, který měl stát z činnosti těchto pracovníků.

56. Ve světle tohoto cíle se postup, který navrhuji, může zdát na první pohled nesmyslný. Logickým závěrem mého přístupu totiž je, že bývalí turečtí pracovníci, kteří nabyli státní příslušnost hostitelského členského státu, by přišli o práva, která by jinak měli na základě článku 6 rozhodnutí č. 3/80. Je tomu tak tehdy, jestliže se toto ustanovení vykládá ve smyslu článku 59 dodatkového protokolu.

57. Tato námitka však pomíjí významnou skutečnost. Je třeba zopakovat, že zákon o přidružení nabízí tureckým pracovníkem – přinejmenším obecně řečeno – méně rozsáhlou ochranu, než jakou nabízí právo EU státním příslušníkům EU. Ztráta práva na vývoz některých dávek se bezpochyby může jevit jako nešťastná, kdežto naturalizace v hostitelském členském státě poskytuje další práva, která nejsou přiznávána pracovníkům, kteří mají pouze turecké občanství. V tomto smyslu jsou práva sociálního

37 — Viz EU:C:2012:180, bod 33. Viz též stanovisko generální advokátky Sharpston ve věci Kahveci, EU:C:2011:673.

38 — V tomto smyslu viz rozsudek Kahveci, EU:C:2012:180, bod 32 a citovaná judikatura.

39 — V tomto smyslu viz tamtéž, bod 33 a citovaná judikatura.

zabezpečení, kterých požívá naturalizovaný bývalý turecký pracovník v postavení odpůrců, plně srovnatelná s právy (ostatních) státních příslušníků EU (a v tomto případě jiných než nizozemských státních příslušníků). Tak tomu není v případě bývalých tureckých pracovníků, kteří nenabýli státní příslušnost hostitelského členského státu (jak tomu bylo ve věci Akdas a další).

58. Jak navíc uvedli někteří ze zúčastnění, kteří předložili svá vyjádření, exportovatelnosti doplňkové dávky do Turecka lze znovu dosáhnout vzdáním se nizozemské státní příslušnosti. Je sice pravda, že se toto řešení může zdát problematické, je-li nazíráno v souvislosti s cílem zabezpečení integrace tureckých pracovníků v hostitelském členském státě. Tyto pracovníky by to mohlo odrazovat od přijetí občanství hostitelského členského státu. Nejsem však přesvědčen, že riziko ztráty takové doplňkové dávky, jako je dávka v projednávané věci, by v praxi mělo tento tvrzený odstrašující účinek. Jak jsem již uvedl výše, je tomu tak proto, že státní příslušnost hostitelského členského státu skýtá další práva (včetně volného pohybu), která jsou odvozena od občanství členského státu Evropské unie.

59. Proto bychom i v případě, že bychom se přiklonili k výkladu zvolenému předkládajícím soudem, dospěli v podstatě k témuž výsledku. Mám tedy za to, že čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 chápaný ve smyslu článku 59 dodatkového protokolu nelze vykládat tak, že brání vnitrostátnímu ustanovení členského státu, kterým se zastavuje výplata doplňkové dávky přiznané na základě vnitrostátních právních předpisů v případech, kdy příjemci této dávky již nežijí na území tohoto státu a tyto osoby si ponechaly tureckou státní příslušnost a zároveň nabyly státní příslušnost hostitelského členského státu.

60. Vzhledem k výše uvedeným úvahám vyvstává otázka, od kterého okamžiku lze zastavit vyplácení doplňkové dávky. Touto otázkou se budu nyní zabývat.

D – *Správný okamžik pro zastavení výplaty doplňkové dávky*

61. Stejně jako první předběžná otázka je i druhá otázka formulována na základě znění článku 59 dodatkového protokolu. Konkrétně se předkládající soud táže, brání-li toto ustanovení dalšímu vyplácení doplňkové dávky odpůrcům, jestliže se státní příslušníci EU za stejných okolností (tzn., kteří se vrátili do země původu) nemohou nadále domáhat nároku na tuto dávku podle právních předpisů EU.

62. Jak dosvědčují písemná i ústní vyjádření, panuje v této souvislosti značný zmatek týkající se správného srovnávacího kritéria. V tomto ohledu byl kladen zvláštní důraz na skutečnost, že státním příslušníkům EU – jejichž bydliště se v okamžiku zavedení podmínky bydliště nacházelo v jiných členských státech – byla tato dávka na základě vnitrostátních právních předpisů⁴⁰ nicméně během přechodného období zachována.

63. Ať již je tomu jakkoli, chci jasně zdůraznit, že ve skutečnosti se v dané věci jedná o nizozemské státní příslušníky, kteří se přestěhovali z Nizozemska do třetí země a přejí si vyvézt (nebo již skutečně vyvezli) doplňkovou dávku z tohoto členského státu *za hranice* Evropské unie. Jsem proto pevně přesvědčen o tom, že vhodným subjektem pro porovnání není občan EU (např. německý občan) vracející se do země svého původu poté, co pracoval v Nizozemsku. Odpůrce je naopak třeba porovnávat s ostatními nizozemskými státními příslušníky, kteří si přejí vyvézt doplňkovou dávku do třetí země (ať již do Turecka nebo do kterékoliv jiné země).

40 — Jak již bylo uvedeno výše, exportovatelnosti doplňkové dávky v rámci Evropské unie byla omezena od 5. května 2005, dne vstupu nařízení č. 647/2005. Po tomto datu se přechodné vnitrostátní právní předpisy (stanovící období postupného snižování) uplatnily ve vztahu k jiným členským státům EU.

64. Za těchto okolností mám za to, že stanovení přiměřeného okamžiku pro zastavení vyplácení je pouze otázkou vnitrostátního práva a klíč k řešení nelze nalézt ve výkladu článku 59 dodatkového protokolu⁴¹. Jinak řečeno, za předpokladu, že se jedná o nizozemské státní příslušníky vyvážejících doplňkovou dávku do třetí země, neexistuje podle všeho zjevná souvislost s právem EU. Odpůrci nevyužili svého práva na volný pohyb v *hranicích* Evropské unie⁴².

65. Nesdílím proto názor, že za okolností projednávané věci je článek 59 dodatkového protokolu vhodným ustanovením pro účely určení okamžiku pro zastavení vyplácení příslušné doplňkové dávky. Jedná se o otázku vnitrostátního práva, kterou musí rozhodnout vnitrostátní soud.

IV – Závěry

66. Na základě výše uvedených úvah navrhuji Soudnímu dvoru, aby Centrale Raad van Beroep odpověděl následovně:

- „1) Rozhodnutí č. 3/80 ze dne 19. září 1980 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení členských států Evropských společenství na turecké pracovníky a jejich rodinné příslušníky se nepoužije za okolností věcí projednávaných předkládajícím soudem, v nichž dotčené osoby nabyly státní příslušnost hostitelského členského státu a zároveň si ponechaly státní příslušnost tureckou.
- 2) Za těchto okolností je stanovení okamžiku pro zastavení vyplácení doplňkové dávky otázkou vnitrostátního práva, o níž musí rozhodnout vnitrostátní soud.“

41 — Z předkládacího řízení v tomto ohledu vyplývá, že vyplácení doplňkové dávky oprávněným osobám, kterým byla taková výhoda přiznána před vstupem nového režimu a které měly později pobyt mimo území Nizozemska, mělo být postupně snižováno od 1. ledna 2000.

42 — Kdyby tomu tak bylo, právo exportovatelnosti do zahraničí by mohlo být vyvozováno z práva EU jen do 5. května 2005. Od tohoto data se začaly uplatňovat různé dvoustranné dohody.